

מקורות ושאלות לדין

שאלה של חזון : מדינה ליהודים או מדינה יהודית? דף מקורות מלווה לידיעון שאלה של חזון- בין הערך לצורך

1. 'מגילת העצמאות' – ההצדקות לכינון המדינה היהודית

"השוואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעיית העם היהודי מחסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרוחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אמה שותת-זכויות בתוך משפחת העמים."

- מהו הציודוק למדינה אותו מבקשת המגילה ללמד אותנו? מה ניתן ללמוד מכך אודות תפקידה של מדינת ישראל?

2. פסקת החזון

"מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוץ גלויות ;
תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה ;
תהא משתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל ;
תקום שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין ;
תבטיח חפש דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות ;
תשמר על המקומות הקדושים של כל הדתות ;
ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האמות המאחדות."

- האם פסקת החזון של המדינה היא יותר "יהודית" או יותר "דמוקרטית"?
- כיצד והאם פסקת החזון צריכה להשפיע על המדיניות של ישראל בתחומים שונים?

מקורות ושאלות לדיון

עיינו בשלוש המקורות הבאים מהנביאים תוך התייחסות לשאלות שלמטה:

3. ישעיה פרק נ"ח

קרא בגרון אל-תחשד, פשופר הרם קולך; והגד לעמי פשעם, ולבית יעקב חטאתם. ואותי, יום יום ידרשון, ודעת דרכי, יחפצון; כגוי אשר-צדקה עשה, ומשפט אלהיו לא עזב, ישאלוני משפטי-צדק, קרבת אלהים יחפצון. למה צמנו ולא ראית, ענינו נפשנו ולא תדע; הן ביום צמכם תמצאו-חפץ, וכל-עצביכם תנגשו. הן לריב ומצה תצומו, ולהכות באגרף רשע; לא-תצומו כיום, להשמיע במרום קולכם. הנה, יהיה צום אבחרהו--יום ענות אדם, נפשו; הלכך כאגמן ראשו, ושק ואפר יציע--הלזה תקרא-צום, ויום רצון ליהוה. הלוא זה, צום אבחרהו--פתח חרצבות רשע, התר אגדות מוטה; ושלח רצוצים חפשים, וכל-מוטה תנתקו. הלוא פרס לרעב לחם, ועניים מרודים תביא בית: כי-תראה ערם וכסיתו, ומבשרך לא תתעלם. אז יבקע פשח אורך, וארככתך מהרה תצמח; והלך לפניך צדקך, כבוד יהוה יאסף. אז תקרא ויהוה יענה, תשוע ויאמר הנני: אם-תסיר מתוך מוטה, שלח אצבע ודבר-און. ותפק לרעב נפשך, ונפש נענה תשביע; וזרח בחשך אורך, ואפלתך כצהרים. ונחם יהוה, תמיד, והשביע בצחצחות נפשך, ועצמתך יחליץ; והיית, כגן רנה, וכמוצא מים, אשר לא-יכזבו מימיו. ובנו מחד חרבות עולם, מוסדי דור-ודור תקומו; וקרא לך גדר פרך, משבב נתיבות לשבת.

4. ירמיה פרק ז'

הדבר אשר הנה אל ירמיהו מאת יהוה לאמר. עמד בשער בית ה' וקראת שם את הדבר הנה ואמרתי שמעו דבר ה' כל יהודה הבאים בשערים האלה להשתחוות לה'. כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכננה אתכם במקום הנה. אל תבטחו לכם אל דברי השקר לאמר היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה. כי אם היטיב תיטיבו את דרכיכם ואת מעלליכם אם עשו תעשו משפט בין איש ובין רעהו. גר תום ואלמנה לא תעשקו ודם נקי אל תשפכו במקום הנה ואחרי אלהים אחרים לא תלכו לרע לכם. ושפתי אתכם במקום הנה בארץ אשר נתתי לאבותיכם למן עולם ועד עולם. הנה אתם בטחים לכם על דברי השקר לבלתי הועיל. הגלב רצח ונאף והשבע לשקר וקטר לבעל והלך אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם. ובאתם ועמדתם לפני בבית הנה אשר נקרא שמי עליו ואמרתם נצלנו למען עשות את כל התועבות האלה. המערת פראים הנה הבית הנה אשר נקרא שמי עליו בעיניכם גם אנכי הנה ראיתי נאם ה'.

מקורות ושאלות לדין

5. מיכה פרק ו'

שָׁמְעוּ נָא אֶת אֲשֶׁר יְהוָה אָמַר קוּם רִיב אֶת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבְעוֹת קוֹלְךָ. שָׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְהוָה וְהִאֲתַנְּנִים מִסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לִיהוָה עִם עַמּוֹ וְעַם יִשְׂרָאֵל יִתְנַפֵּחַ. עַמִּי מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלַּאתִיךָ עִנְיָ בִי. כִּי הִעֲלֵתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עַבְדִּים פְּדִיתִיךָ וְאָשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֹן וּמִרְיָם. [...] הִגִּיד לָךְ אֲדָם מַה טוֹב וּמָה יְהוָה דֹּרַשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם עֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהִצָּנֵעַ לָכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ

- מהן הדרישות המוסריות עליהם חוזרים הנביאים השונים?
- מה ניתן ללמוד מזה על תפקידה של מדינת ישראל כמדינה יהודית?

6. זאב ז'בוטינסקי, אגרת מיום כ"ט ניסן תרצ"ז אל ר' לוי יונגסט

"החזון שלנו הוא ממין אחר: מהפיכה פנימית ברוח תחייתנו, מהפכה אשר תעורר את כל מתקני החברה שלנו, הפרופסורים, המדינאים, המהפכנים וכדומה לכך, שמעתה והלאה יבקשו את כל פתרונותיהם קודם כל באותו אוצר, הקרוי "המסורת שלנו"; ובמיוחד ישתדלו להקים מדינה אידיאלית, מופת לכל העמים, כאשר לכל עמוד ועמוד שלה דבוק הסמל המסחרי של המסורת: עמוד אחד - מקורו יהיה בתנ"ך, השני - במשנה, השלישי - ברמב"ם. אין זה אומר, שנתעלם מן המדע המודרני או מחכמת יפת, אלא שנוכיח הן לעולם והן לעצמנו, שהמדע המודרני וחכמת יפת: כל אשר להם מבחינת האמת המוסרית ומתורתו של תיקון עולם מקורם במסורת שלנו, ואשר אנחנו למדנו מהם, אינו אלא פירוש של מה שהם עצמם למדו מאיתנו. לזה התכוונתי בנוסחה שהצעתי לפני שנתיים בווינה: "השרשת תורתנו בחיי האומה" וגם נוסחה זו שיש בה החלשה, כי הצעתי המקורית היתה מרחיקת לכת: "להשליט את קודשי תורתנו בחיי עולם"

- מה הטיעון המרכזי של ז'בוטינסקי בקטע? כיצד הוא רואה את יהדותה של מדינת ישראל העתידית?

מקורות ושאלות לדין

7. הראי"ה קוק זצ"ל, אורות המלחמה ג'

"עזבנו את הפוליטיקה העולמית מאונס שיש בו רצון פנימי, עד אשר תבא עת מאושרה, שיהיה אפשר לנהל ממלכה בלא רשעה וברבריות; זהו הזמן שאנו מקוים. מובן הדבר, שכדי להגשימו אנו צריכים להתעורר בכחותינו כולם, להשתמש בכל האמצעים שהזמן מביא: הכל יד אל בורא כל עולמים מנהלת. אבל האיחור הוא איחור מוכרח, בחלה נפשנו בחטאים האיומים של הנהגת ממלכה בעת רעה. והנה הגיע הזמן, קרוב מאד, העולם יתבסס ואנו נוכל כבר להכין עצמנו, **כי לנו כבר אפשר יהיה לנהל ממלכתנו על יסודות הטוב, החכמה, היושר וההארה האלהית הברורה.**" ייעקב שלח לעשו את הפורפירא": "יעבר נא אדוני לפני עבדו", אין הדבר כדאי ליעקב לעסוק בממלכה, בעת שהיא צריכה להיות דמים מלאה, בעת שתובעת כשרון של רשעה. אנו קבלנו רק את היסוד כפי ההכרח ליסוד אומה, וכיון שנגמל הגזע הודחנו ממלוך, בגוים נתפזרנו, נזרענו במעמקי האדמה, עד אשר עת הזמיר הגיע וקול התור ישמע בארצנו."

- מה ניתן ללמוד מדברי הרב קוק אודות היסוד והמטרה של המדינה היהודית ?
- באיזה אופן דברי הרב קוק עשויים להשפיע על עיצוב החזון והמדיניות?